

ТӨЛЕУТАЙ СҮЛЕЙМЕНОВ – ДӘУІР ТҰЛҒАСЫ

Қазақстандық қоғамның қалыптасуына елеулі үлес қосқан, бір дәуірдің тұлғасына айналған Егемен Қазақстанның тұңғыш Сыртқы істер министрі болып қайсар қызмет еткен Төлеутай Ысқақұлы Сүлейменов туралы редактор бағанасын бастағым келеді.



Белгілі дипломат, Қазақстан Республикасының алғашқы Сыртқы істер министрі, Төтенше және Өкілетті Елші Төлеутай Сүлейменов бүгін 80 жасқа толып отыр.

Еңбек жолын 1959 жылы Қарағанды металлургия комбинатында жұмысшы, цех шебері, кейіннен комсомол комитетінің хатшысы болып бастаған Төлеутай Сүлейменов еш уақытта дипломат боламын деп ойламағанын айтады. Аталған комбинатта он жыл қызмет етіп, кейіннен 1971 жылдан 1977 жылға дейін Теміртау қалалық атқару комитетінде жұмыс істейді.

Дипломатиялық қызметтегі алғашқы қадамдары 1977 жылы басталды. Сол жылы КСРО Сыртқы істер министрлігінің Дипломатия академиясының тыңдаушысы болып, 1980 жылдан 1981 жылға дейін КСРО СҚМ-нің Орта Шығыс елдері бөлімінің бірінші хатшысы болады. 1981 жылдан 1985 жылға дейін Ауғанстандағы КСРО Бас өкілдігінің Мазари-Шариф қаласындағы консулы, 1985-1988 жылдар аралығында КСРО СҚМ-нің Орта Шығыс елдері бөлімінің кеңесшісі, 1988-1991 жылдары Ирандағы КСРО елшілігінің Кеңесшісі болады. Қазақстан Республиканың Сыртқы істер министрі болып 1991 жылы тағайындалады.

1991 жылы Төлеутай Сүлейменов тәжірибесі мол дипломат еді. КСРО Сыртқы істер министрлігінің дипломатиялық академиясын тәмамдап, одақтық сыртқы саясат бөлімінің орталық аппаратында, шетелдегі Ауғанстан мен Ирандағы елшіліктерде қызмет етті. Тегеранда қызмет етіп жүрген кезінде Қазақстанның мемлекеттік тәуелсіздігін жариялағанын күнін қарсы алды. Дәл сол кезде Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті – Елбасы Н.Ә. Назарбаевтың шақыртуымен Төлеутай Сүлейменов отандық сыртқы істер саясатына келеді.

Төлеутай Сүлейменов Сыртқы істер министрлігін 1991-1994 жылдары арасында басқарды. Дәл осы кезеңде жас мемлекет үшін

Қазақстанды халықаралық қоғамдастықтың толыққанды мүшесі ретінде мақұлдаған маңызды сыртқы саяси оқиғалар орын алды. Әлем біздің елімізді бейбітшілік бағытын ұстанған, ынтымақтастыққа ашық, демократиялық қоғам құрушы мемлекет ретінде таныды.

Сыртқы істер министрлігінің басшысы лауазымын жемісті аяқтағаннан кейін де Төлеутай Сүлейменов дипломатия саласындағы қызметін әрі қарай табысты жалғап кете берді. 1994 жылдан бастап елшілік қызметте болып, 1994-1996 жылдары Қазақстанның АҚШ-тағы, 1996-2001 жылдары Венгриядағы, 2001-2003 жылдары Бельгиядағы, 2003 жылдың мамыр-шілде айлары аралығында Люксембург, Голландиядағы, 2003-2005 жылдары Польшадағы төтенше және өкілетті елшісі болды.

Ал тәуелсіздіктің алғашқы жылдарындағы тағы бір маңызды оқиға - Семей ядролық полигонының жабылуы, Қазақстанның ядролық арсеналдан бас тартуы. Төлеутай Ысқақұлы бұл жұмысы Сыртқы істер министрі ретінде ғана емес (сонымен қатар ол ядролық зарядтарды жою, полигонды бөлшектеу бойынша көптеген мәселелерді шешу мүмкіндігіне ие болды), сонымен қатар қарапайым адам ретінде де қатты әсер етті.

Сыртқы саясатты қалыптастыруда шешуші рөл сол кезде Елбасына тиесілі еді, ал бұл саясатты іске асыру қазірдің өзінде министрліктің міндеті. Әлем елдерімен дипломатиялық қарым-қатынас орнату, халықаралық аренада өздерін бекіту, шетелдік инвесторларды белсенді түрде тарту және тағы басқа дипломатиялық тәсілдерді енгізіп келеді.

2003 жылдан бастап Төлеутай Ысқақұлы Қазақстанның Солтүстік Атлантика шарты ұйымындағы өкілдігінде атқарушы басшы қызметін атқарды. Ал 2005 жылдан бастап ҚР Президенті жанындағы мемлекеттік басқару академиясы дипломатия институтының директоры лауазымына тағайындалды.

Төлеутай Сүлейменов тәуелсіз Қазақстанның дипломатиясын табысты қалыптастырған, сыртқы саясатта жемісті қызмет етті. Әрі егемен, топырағы бүтін Қазақстан Республикасының алғашқы сыртқы істер министрі болып тарихта дәуір тұлғасы ретінде қалды. Өлшеусіз еңбегі еленіп, III дәрежелі «Барыс» орденімен, Ресейдің «Достық» орденімен, «ҚР дипломатиялық қызметінің еңбек сіңірген қызметкері» құрметті атағымен және басқа да шетелді және отындық ордендермен марапатталды.

2020 жылдың желтоқсан айында Т.Ы. Сүлейменов Қазақстан Республикасының ғылым және техника саласындағы әл-Фараби атындағы Мемлекеттік сыйлықтың иегері жоғары атағымен марапатталды.

Қазақстан Республикасы Президенті жаңындағы Қазақстан стратегиялық зерттеулер институты атынан Төлеутай Ысқақұлын 80-жылдық мерейтойыңызбен шын жүректен құттықтап, зор денсаулық, шаңырағыңызға аман-саулық пен бақыт, бойыңызға рухани күш-қуат, шығармашылық белсенділік пен табысты еңбек тілейміз!